

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Ahmet Eşref Fakıbaba tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 09.05.2018

Mehmet Bekaroğlu
İstanbul Milletvekili

Rize, Trabzon, Artvin ve Giresun illerinde 835 bin dekar alanda 214 bin üretici ile yapılan çay hasat sezonu geçtiğimiz hafta başladı. 2018 yaş çay sezonunun açılmasıyla birlikte, 30 Nisan 2018 tarihinde ÇAYKUR tarafından **yaş çay alım fiyatı 2.32 taban fiyatı ve 13 kuruş destekleme primi ile 2.45 TL** olarak açıklandı.

Bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 15 arttırılan yaş çay fiyatına rağmen, ÇAYKUR'un uyguladığı kota, kontenjan ve randevulu alım sistemi üreticiyi mağdur etmektedir. Özellikle kontenjanın günlük 15 kg ile sınırlı tutulması, üreticinin çayını ÇAYKUR'u vermesine olanak vermemektedir. ÇAYKUR'a çayını satabilmek için hem randevu gününü beklemek zorunda kalan hem de ÇAYKUR'un kontenjan uygulamasında dolayı çayını yanmaktan koruyamayan müstahsil, çayını özel sektöre vermeye mecbur bırakılmaktadır.

ÇAYKUR tarafından açıklanan yaş çay taban fiyatına ve Başbakan tarafından "ÇAYKUR'un verdiği fiyat altında çay alımını kimseye yaptırmayın" uyarısına rağmen, özel sektör işletmeleri ÇAYKUR'un kontenjanı düşük tutmasını fırsat bilerek alım fiyatını her gün daha da aşağıya çekmektedir. İlk günden itibaren fiyat kırımı yapan özel sektör işletmeleri, geçen hafta alımları 2 TL'den yaparken, bugünlerde 1.4 TL'ye kadar indi.

Bununla birlikte 2017 yılında kapasitesini 8 bin 650 ton/gün'den 9 bin 90 ton/gün'e çıkardığını açıklayan ÇAYKUR'un, kapasite artırımına rağmen 2017 yılında kapasiteden yararlanma oranında yüzde 20, tüm üretim tutarında ise yüzde 2'lik bir azalma olmuştur. Bu durum geçtiğimiz çay sezonunda ÇAYKUR'un bazı çay fabrikalarını uzun süre kapalı tuttuğu ve işleme kapasitesini yeterince kullanmadığı yönünde iddiaların gerçekliğini de ortaya koymaktadır. Sonuç olarak; ÇAYKUR'un 2017 yılında yaş çay alımı 162 ton, kuru çay üretimi de 45 bin ton azalmıştır. Bu vesileyle özel sektör tarihi boyunca ilk defa ÇAYKUR'un yaş çay alımı ve kuru çay üretim miktarını geçmiştir.

28903

Bu sezon da, ÇAYKUR'un mevcut kapasitesini yeterince kullanmadığı yönünde iddialar ortaya atılmakta, kota, kontenjan ve randevulu alım sistemi ile birlikte ortaya çıkan müstahsilin mağduriyeti daha da artmaktadır.

Açıktır ki; ÇAYKUR'un uyguladığı tüm bu politikalar, özel sektörü korumakta müstahsili zor durumda bırakmaktadır. Sosyal devletin bir gereği olarak kurulan ve öncelikle müstahsili koruması gereken ÇAYKUR, yaş çay alımları konusunda müstahsili güvencesiz bırakırken, özel sektör işletmelerini denetlemeyerek müstahsilin bin bir zorluklar topladığı çayını ucuza satmak zorunda bırakmaktadır.

Çay müstahsiline verilen sözler tutulmamış, müstahsil aleyhine olabilecek düzenlemelerin ve uygulamaların önüne geçileceği yönündeki vaatler de yerine getirilmemiştir.

Bu bağlamda;

1. 2018 yaş çay sezonunda ÇAYKUR'un kapasite kullanımı nedir? Sezonun açıldığı günden bu yana kapasitenin ne kadar kullanılmaktadır? Kapalı olan herhangi bir fabrika var mıdır?
2. 2017 yılında ÇAYKUR kapasite artırımını yapmış olmasına rağmen, kapasitesini neden kullanmamaktadır?
3. Müstahsilin çayını toplamadan tarlada tutamayacağı, topladığı zaman satamazsa saklayamayacağı bilinmesine rağmen ÇAYKUR'un günlük kontenjan alımları neden düşük tutulmaktadır? Kontenjan miktarı ilk söz verildiği miktarda neden tutulmamaktadır?
4. ÇAYKUR müstahsile acele etmeyin uyarısı yaparken, her gün farklı kontenjan miktarı belirleyerek ve miktarı bir düşürüp bir arttırarak üreticinin kafasını karıştırmaktadır. Kontenjan miktarı gün gün bir düşürülüp bir arttırılarak müstahsil neden zor durumda bırakılmaktadır?
5. Kota, kontenjan ve randevulu alım sistemi neden müstahsili mağdur edecek şekilde uygulanmaktadır? Bu konuda ortaya çıkan mağduriyetlerin giderilmesini sağlayacak bir denetim mekanizması var mıdır?
6. Özel sektör işletmelerinin ÇAYKUR'un açıkladığı yaş çay taban fiyatı altında almasına izin verilmeyeceği yönünde hükümet yetkilileri tarafından yapılan açıklamalara rağmen, özel sektörün fiyat kırmasına neden izin verilmektedir?
7. Çok açık ki bir görünmez el çay üreticisinin ekmeğine kast ediyor, yaş çay alım fiyatlarının müstahsilin aleyhine oluşmasını organize ediyor. Gereksiz kota ve kontenjan uygulayarak ÇAYKUR'un kapasitesini tam olarak kullanmayan yöneticiler için herhangi bir işlem yapmayacak mısınız?